

*Archiefvormer : Bisdom van Antwerpen, bewaard in het Rijksarchief te Beveren.
Afmeting 29,5 x 21,2 cm. Handschrift op papier. Middelnederlands. Acht folios ingebonden zonder kaft. Inktkleuren : zwart, en rood voor titels en kapitalen.
Transcriptie Jef Van den Bergh, december 2017.
Gepoogd werd om spelling en inkleuring getrouw weer te geven .Een beperkte woordenlijst werd in fine toegevoegd.*

Wilhelm Van Bergen, bisschop van Antwerpen, bevestigt op 22 december 1600 de vernieuwde en aangevulde statuten van het Begijnhof te Antwerpen. Deze statuten werden op 29 november 1600 plechtig bekend gemaakt (gepubliceerd) aan de begijnengemeenschap. De oorspronkelijke statuten dateerden uit het jaar 1323.

Op 21 maart 1616 geeft bisschop Johannes Malderus (Van Malderen) een nadere interpretatie van de regel van voorkooprecht als een huis of kamer op het Begijnhof te koop komt. En nogmaals op 9 september 1623 geeft hij een verklaring bij een aantal beschikkingen uit de statuten.

Statuijten ende Ordonnantiën vanden Beghynhove van Ant werpen. Voer reden

Wilhem Van Bergen, byder gratieën Godts ende des stoels van Roomen Bischoep van Antwerpen. Onsen devoten ende beminden inden heere, die parochiaen, hoeffmeesterssen ende Beghynen van Antwerpen, ghenade ende vrede in onsen heere.

Alsoo wy achtervolghende het heylich **C**oncilie van **T**rente

Visitatie gedaen hebben in sommige kercken, cloosteren ende gheestelijcke plaetsen van onsen Bisdomme ; onder anderen oick op het **B**eghynhoff van **A**ntwerpen; ende oversien hebben dese **S**tatuyten vanden selven **B**eghynhove, ghepubliceert inden jaere ons heeren duijzent drijhondert ende dryentwintich [**1323**]. En gemerckt, datter nyet [zoo vol] en is geordineert, dwelck doir lanckheyte des tyts nyet [en is] verghaende, verdwynende ende roerende dat oick de quaetheyt des menschens altoos wat nyeus is met enghende waer daer de goede discipline ghecorrumpert werdt; ende dat wy inde voerschreven **v**isitatie sommige dingen bevonden hebben, de welcken inde voers **S**tatuyten nyet en syn voersien geweest : **S**oo ist dat wy, op dat in alles goede discipline ende regeringe onder gheestelycke persoonen onderhouden mach worden, daer inne (ghelyc wy schuldich syn) hebben willen versien : ende de voirseide **S**tatuyten hebben vernijcut, verandert, ende vermeerdt : ende inde naebeschreven manieren doen publiceren : eenen yeghelycken wel

expresselyck bevelende de selve te onderhouden : op de pene van onghoersaemheyt, ende andere dy wy, naer dat de zaecke verheyschen sal sullen ordonneren.

Van die Condiën der personen diemen sal aenveerden tot ten Beghynhove

i. Cap

Inden Iersten niemant en sal op het Beghynhoff ontfangen worden, dan eerlycke dochteren, oft weduwen van goeden naeme ende faeme, ende die voir sulxs ghehouden wirden : dye vry syn van eenighe gheloften, oick van schult ; noch voir yemant borghe bleven syn ; met gheen vallende oft ander sieckten besmet : ghesont van lichaem ende van sinnen, ende haer broetcoren hebben, oft soo veel in andere renten, datsy binnen drye jaeren ten laste vanden hove nyet en sullen syn. Daer voere de hofmeestersen schuldich sullen syn goede borghe te nemen ; oft anders sullen alle de schaden moeten draghen daer uyt spruytende **ii.**

Men sal gheene ontfangen van onwettigen bedde, dan by **Cap.** onsen expresselycken ende schriftelycken verloff, ende dy en sullen gheen **Officiën** bedienen moghen, huysen coopen, oft oick alleene huys houden ten waere datsy thien jaeren in een convent, oft by een ander beghyncken loffelyck, sonder eenige quaede naem ende faem ghewoont hadde.

Om vanden voirseyde **Bequaemheyt** beter gheinformeert **iii. Cap** te wesen ; sullen de hoffmeesterssen, dy ontfangen begheeren te worden, een jaer doen proeven by een convents **meestersse**, oft andere ontsottich beghyncken, die daer op neerstich ghemerck sal nemen, om nae haer beste kennelyckheyt, op haer consciëntie, ghetuyghenisse te gheven, eer sy ontfangen worden : oft sy uuyt de liefde godts, onder die ghehoorzaemheyt vanden **parochiaen**, ende **hofmeesterssen** begheren te leven, ende de **statuyten** vanden hove onderhouden : ende totten hove oick bequaem syn. **iii. Cap**

Als oick die parochiaen een maent te voren int sermoen vercondighen den naeme ende toename des gheens, die (als voerseyt is) gheproeft synde, begheert ontfangen te worden : ende die ghemeynte vermanen eest datsy op de selve yet weten te segghen, tselfde uuyt liefde aen hem, oft de hoffmeesterssen te kennen gheven : op datter gheen den hove onbe-

quaem ontfangen en soude worden.

Van het aenveerden ende Belofte der Beghynkens dier ste Capittel.

Openbaerlyck sal die ontfanckenisse gheschieden voer den hooghen Outaer inde presentie van die hofmeesterssen ende die ghe-
meynte : ende die parochiaen sal naer een goet vermaen aenroepen die
gratie des heylichs gheests met die hymne **Veni creator spi**[ritus] ende
daer naer singen die **Misse** vanden heylighen **Gheest** onder de welcke sy
sullen staen ten offer, ende het heylich **sacrament** des **outaers** ontfangen
ende daer nae in handen vanden parochiaen voer den hooghen Outaer doen
de belofte, ghelyck hier naer volgt : **Ick N ghelove onsen eerweerd-
dichsten heer den Bishop van Antwerpen, den parochiaen van desen
hove, ende de grootmeesterssen, ende alle huerlieder wettelycke nae-
comelingen, Ghehoorzaemheyte naer de Statuyten
van desen hove; ende te leven in reynicheyt, also lange als ick
Beghyncken sal syn. Soo wil my godt hulpen, Maria syn ghe-
benedyde moeder, ende alle gods lieven heyligen.**

Vanden dienst Gods, het bidden der Beghyn- kens , ende hoe sij die h. Sacramenten des Outaers ende biechten sullen gebruyken. i. Cap

De Beghynckens alsoo ontfangen zynde, sullen hun belofte
altoos ghedachtich wesen : ende met die vreeze godts soecken
hun zalicheyt, met die wercken oock te bethoonen, dat sy hunnen bruy-
degom, die sy vercoren hebben, boven al beminnen ende lief hebben sullen

daeromme met eenen sonderlingen ijver ende viercheyt hun totten dienst godts begheven ; ende alle daghe (die gheleert syn) lesen ons liever vrouwe ghetyden oft anders, dy ongheleert syn, in plaetsen van metten een roozecransken van vyff pater nosters, ende vyftich Ave maria ; ende voer elck van dander ghetyden, zeven pater nosters, ende zeven Ave maria ; bij voeghende aen de pater nosters vander prime Ave maria stella, het ghe-loove ende de thien gheboden : Ende aende pater nosters vande completeen Salve Regina met De profundis, voer de weldoeners vande overledenen ende alle gheloovige zielkens.

Tweede Capittel

Alle daghen sullen sy ten minste een misse hooren, eest datsy gheen selve ghehooren en connen ; ende des sondaechs ende sheyligen daechs, den dienst gods ende sermoenen hooren, die inde Beghijnhoffkercke sullen gedaen worden ; sonder yemant hem daeraff te moghen absenteren, dan uuyt wettighe oirzaecken, ende met oirloff vanden oversten, dy oick sonderlinge regard sullen nemen; dat hier inne nyemant en sy in ghebreke, op pene van ghe-straft te werden, naer behooren.

Terde Capittel

Te minsten alle maenden eens, alle hoochtyden, gheboden feest-daghen van onser liever vrouwen, vande kerckwydinge ende patro-nessse, nyeuwtjaer, derthiendach, ascensions dach ende heylich sacramentsdach sullen te bichten ende ten h. Sacramente gaen ; ten waer dat om redenen die parochiaen tselve aen yemanden verbode, sonder wyens consent en sullen buyten den hove nyet mogen te bichte gaen ; maer van sulxs versocht synde, en salmen tselftse nyemant weygheren som-tyts tsiaers ; behalven dat sy den bichtvader noemen sullen, ende bescheet brenghen, om inden hove met dander het h. Sacrament te moghen ontfangen. Sal daeren boven van ons drye oft viermael tsiaers een extraordinare bichtvader int hoff gesonden worden, daerby nyemant uuytgenomen haer alsdan sal elck schuldich syn te bichten.

Vande Conversatie, habijt ende huysraet der Beghynckkens.

i.Cap

In haerlieder conversatie sullen hun loffelyck, eerlyck, vredelyck ende stichtelyck dragen ; teghen hun oversten met liefde, res-peckt ende ghehoorzaemheyt dyet betaempt ; ende tot malcanderen met

susterlycke liefde, sonder yemanden met woorden oft wercken te quetsene ; ende wel wachen van yet te doen tegen die ghehoorzaemheydt oft susterlycke liefde ; ende oick van te openbaren die secreten vanden hove op pene van gestraft te worden naer ghelegentheydt der zaeken oick van het hoff te verbeuren, die haer nyet en betert, naer die derde vermaeninge.

Ij. Cap.

In haerlieder habyt ende alle manieren van doen, sullen simpel ende armoedich wesen, ghelyck gheestelycke personen die de werelt verstorven moeten wesen, toestaat. Daerom sullen hun haer laten

afsnijden, swaerte stroye hoyen ghebruycken : gheen kerlen, tabbaerden dragen, noch enich couleur, dan swaert, graeu oft doncker couleur de roy royeren ; maer hun cleeren ende lynwaet slecht ghemaeckt dragen, sonder sleypinge oft opschorssinge oft oplegginge opde handen oft elders ; gheen bondt dragen costelycker dan van lammeren ; noch gheen zyde oft sattyne voerschoyen oft andere die gefronst syn oft lynwaet gestijft : dan alle dingen eenvoudich ende eerlyck ghemaect sonder met nestelingen te ryghen, ten waere om lichaemelyck ghebreck, ende alsdan met verloff, ende noch seer ruym ende slecht gemaect.

Iij. Cap.

Ende sullen oick in hunlieder menagie ende huysraet nyet curieus wesen van handtwerck, ledicanten, schutzelen, schapprayen, buffetten, bancken, tappisserryen, couleurde gardynen, oft andere weerlycke schilderyen, oft van andere curieusheydt ; want alsulcken dinghen den godsvruchtighen nyet en betaemen : ende voer de weerlycke persoonene nyet stichtbaer en syn. **Ende** om der eerbaerheydt wille, sal elck op een bedde, ende in een camer oft ammers afgeschut alleen slapen.

Iij. Cap.

Lichtveerdighe, weerlycke recreatiën, sonderlinge die d'eerbaerheydt mochten hinderen ; sullen sy schouwen : oick van tsavonts in een ander huys, een oft wat hunlieder handtwerck te gaen doen : en sullen oick smorghens voer de vyf uren, ende t'savonts naer den thien uren sulcken handtwerck nyet doen, waer deur de nachtruste van dandere soude moghen gheturbeert worden. **Ende** dy met verloff schoel houden sullen de kinderen die vreesse gods inplanten, ende maken datsy oick nyemant moyelyck oft schadelyck en syn : en sullen oick gheen hoenderen, oft andere buyten houden die anders hinderlyck oft moyelyck souden mogen wesen.

v. Cap.

Sonder consent der overste en mach nyemant op het hoff wonen, tsy bode, oft andere ; noch hun costen coopen, tsy gheestelyck oft weerlyck, cleyn oft groot : **En** soo wyen tselve wirdt toegelaten, die sal

haer gheestelyck dragen, naer het inhouden van een gheestelyck plaetse, die anders dede, soude terstont moeten vertrecken, Gheen maegdekens onder de seven iaeren salmen ontfangen, de welcke de meestersen sullen reynelyck ende degelyck nyet hooveerdelyck onderhouden : noch laten op de straete spelen, oft langs het hoff metter handt leyden, op de aerm draghen, oft opden schoet setten, om te ketelen oft te cussen, ende sinnelyck daer mede

te spelen. Noch en sullen oick in hun selfs bedde laten slaepen : op pene van gecorrigeert te worden, naer geleghentheynt der zaecken.

vj. Cap.

Op sondagen ende heylige daghen sal een yeghelyck hem stillekens int huys oft inde kercke houden ; ende sullen op dy dagen ghelijc oick op nyeuwejaers avont, derthien avont, vastenavont, Sinte Mertens avont, ende dyergelyck, diemen noempt bly avonden de overste nyemant oerloff gheven, om uuyt den hove te ghaen sonder merckelycken noot ende op ander werckdagen als er luttel uuytgaen, alst mogelyck is ; ende dat nyet eer voer naer dierste misse. Ende dy in gheen conventen en wonen, oft nyemant in huys en hebben, sullen die oorzaeke van hunlieden uuytgaen te kennen gheven aen hun naeste gebuere, oft aen de poertieresse ; ende maken tsavonts te loofftyde thuys te syn. Maer sonder oerloff vanden oversten en sullen nyet uuyt blijven eten, veel min uuyt slapen, oft uuytter stadt ghaen, op groote correctie, naer der zaecken geleghentheynt.

vij. Cap.

Die oversten en sullen nyemant oerloff gheven om in weerlycke bruyloften, oft kermissen te gaen ; oft in kinderbedden, oft om kinderen te heffen ; ten ware kinderen van broederen oft susteren, oft kins-kinderen van wettigen bedde.

viiij. Cap.

Aen de ghene die op wercken dach die gratie sullen genieten van ten h. sacramente te gaen, sullen die oversten gheen oerloff gheven om uuyt eten te gaen ; ten waer in gheestelycke bruyloft van een processie in een clooster, oft uytvaert van vader, moeder, broeder oft suster. Ende sullen hunlieder dan alsoo stillekens houden als mogelyck is, insgelyxs op sondach oft heyligen dach en sullen met nyemanden op de straet of tin hunlieder voerdeure blyven staen ; oft met yemant van hun vrienden al sprekende van uuyt hun huys tot aen de straetpoorte gaen ; noch oick int poertieressen huys sonder noot innegaen, om aldaer te blyven couten,

by dage ofte by avonden. En sullen oick die voersejde gratie niet ghe-
nijten dan naer dat sy misse sullen gehoort hebben, uuytgenomen dy
out oft sieck syn, oft siecken dienen.

ix. Cap.

Niemant en sal haer verstouten tot schande van haeren staet
eenighe comenschappe te doen ; vremde meyskens oft knechtken
te verhueren by gheestelyck oft weerlycke persoonen : oft die diensboden
uuyt den huysse te trecken, ende in een ander huys bestellen : oft yet dyer-

gelycke sonder oerloff vanden oversten, aen de welcken sullen oick schul-
dich wesen te verclaeren de redenen, waerom sy sulcke versoecken om
daer inne te versien naer behooren.

x. Cap.

Tsy eenighe onrechtveerdicheyt, oncuystheyt oft oneerbaerheyt
en dergelycke swaere sonden, prienciaelyck onder gheestelycke
persoonen : en mach nyet eens vermaent worden, die vuer sulcke bevon-
den worden, souden sonder eenighe gratie ter stont het hoff verbeuren
ende noch arbitraerlyck gecorrigeert werden, andere ten exempele.

Ende om alle oirzaeken te schouwen, sullen de overste ernstelyck
toesien, datter gheen visiteringe oft ghemeynschappe van gheestelycke
persoonene oft weerlycke mannen en gheschieden onder de begijnckens :
noch oick groote caerschap gehouden en worde met sulcke vrouws-
persoonen, die nyet geschieckt noch eerbaer noch stichtbaer en syn.

Als eenich begijncken proces soude
comen, te hebben met weerlycke oft gheestelycke persoo-
nen buyten den hove ; sullen tselve ter stont te kennen gheven aen hunlieder
oversten, om tselve te **slijzen** : ende sal dat begijncken gehouden wesen
hunlieder raet der in te volgen. Sullen oick voer nyemanden borghe
blyven dan voer andere begynckens vanden selve hove, ende dat met
oerloff vanden oversten. Ende als yemant hem beclaecht van een ander
begyncken, salt tselve gheschieden voer de hoffmeesterssen, maer
inde stadt by vrienden oft vremden en sullen noch van haer overste :
noch van haer mede susteren, oft yemant vanden hove claeghen, op pene
van gecorrigeert te worden, noch datmen de zaeck schandaleus bevinden
sal.

xi. Cap.

xii. Cap.

Die parochiaen eenighe clachten hoorende vande beghync-
kens, oft haerlieder overste, salse met een goet onderwys
vermaenen tot ghehoorzaemheyt teghen hun oversten ende pays en vrede
met malcanderen ; ende ghelyck gheven die gelyck heeft, ende straffen die
onghelyck heeft, sonder respect van persoonen ; oft int minsten weysen dien
mee toeghedaen, dan dander.

xiii. Cap.

Ende waert dat yemant rebel oft onghoorzaam waere hunnen parochiaen oft **m**eesterssen, sullen daer aff naer behoeren ghe-

strafft werden, ende naer datsy drymael vermaent sullen wesen, ende hun nyet en beteren, maer noch rebel ende onghoorzaam blyven, sullen het hoff verbeuren, ende het recht datse aen eenich huys oft camer soude mogen hebben : ghelyck oick tselve recht verbeuren sullen, dy hun met ongelycke personen misdragen, oft oick in thoff nijet en woude blyven.

Van dy de Provinghe des heylich Gheests oft vande Infirmerye ghenieten.

Cap.

Die de provinge vanden heyligen **G**heest oft **I**nfirmerye sullen ghenyeten, sullen hun goet naer de doot, boven schult ende uuytvaert aende voerschreven **T**aefel oft **I**nfirmerye laten ; die onder malcanderen de helft deylen sullen, als sy den h. **G**heest verlatende inde **I**nfirmerye ghewoont hebben. **E**nde oft sy voer haerlieder doot eenige middel creghen, om de voersejde **p**roven te laten, sullen deen helft van haer goederen laten tot behoef van der voerscreven **T**aeffels oft **I**nfirmerye ende de selve fundatiën altoos voer gherecommandeert houden, **a**l dwelcke men hunlieder sal voer houden alser yemant vanden voersejde aelmoezen begheert te ghenyeten.

Van dy die de gemeyn Aelmoezen nijet genieten.

Ende die de ghemeyne **A**elmoezen niet en ghenijten, sullen den hove naer hun doot laten hun beste bedde, besten begynen rock, oft de beste fayllie, tgehen van dryen haerlieder sal believen. **B**uyten het **B**eghynhoff stervende, sullen altoos die kercke vanden **B**eghynhove haer recht moeten laten volghen, naer des **B**eghynckens staet.

Vande huijsen oft cameran vanden Hove, ende Reparatiën der selve.   Dierste Capittel

De huysen oft cameran vanden hove salmen vercoopen aen **B**eghynckens, die macht hebben de selve te onderhouden, ende bequaem syn om huys te houden, ende aldermeest daer voer bieden ; behalven dat daer inne ghevoordert sullen worden die sulcxs hebben verdient, met haere loffelycke ende langduerige conversatie inden hove. **E**nde sullen schuldich syn die wel te onderhouden van nootelycke reparatiën ; daer voer, naer de doot, haerlieder goeden oick sullen verbonden syn, quaemer als dan ijet aen te gebreken. **E**nde oft uuyt aermoede de selve reparatie nyet en coste gheschieden, salment weder aen een ander vercoopen, ende de eygenersse daer een ander middel van wooninge versien. **Tweede Capittel**

En om dat de selve huysen oft cameran te beter onderhouden moghen werden, sal die **p**arochiaen met die hoffmeesterssen eens tsiaers tusschen **p**aesschen ende **p**inxten die **v**isiteren, ende de nootelycste reparatiën gebieden te doen. **E**nde eest dat die binnen ses weken daer naer nyet gedaen en wordt ; soo sullen sy dan die doen ten coste ende laste vande eygheneresse.

Vande Scholieren. Dierste Capittel

De **S**cholieren in twee deelen bedeylt wesende, sullen ghedachtich syn de presentie van **G**odt almachtich ; ende dat sy het **o**fficie vande **E**ngheleu doen. **S**ullen daerom met groote reverentie, devotie ende bescheidelycke punctuatie singhen ende met sulcken oorbeerdicheyte, dat die heylige **E**ngheleu den selven dienst **G**odt den heere moghen op offeren. **E**nde sonder oerloff vande outste **s**choliere en sal nyemant den choor uuyt ende in gaen ; die oock sal doen onderhouden de loffelycke ghewoonte van alle hoochtyden huerlieder schult te spreken, sonder andersins eenige nyeuwicheyt oft ordonantiën daer in te brengen ; ten sy met oerloff vanden oversten ende gemeyne wisen vande **s**cholieren.

Voer **S**cholier en salder nyemant ontfangen **ii. Cap**
worden oft inden choor singen, dan met consent vanden **p**aro-

chiaen ende hoffmeesterssen, ende vande Scholieren ; dat sy oick de stemme van te voren sullen gehoort hebben, om te weten, oft sy daer toe oick bequaem is. Ende de Cantersse vander weecken sal die verssen ende

Antiphonen gheven naer ouder gewoonten, ende sullen altoos vande jonxte de ierste lessen, ende van douste de leste lessen gesongen werden.

Vande Convents kinderen. Capittel.

De Convents kinderen sullen thuys haer ghebet houden naer oude costume, ende de fundatie ; ende haer meesterssen ghehoorzaam wesen, van op te staen, ende slapen te gaen, uuyt ende inne gaen. Ende sal de meestersse de fundatie in alles onderhouden, ende van haer ondersaten oick wel doen onderhouden. Sal daerom die parochiaen met de hoffmeesterssen alle jaer de conventen eens visiteren, ende naerstich ondersoek doen, oft de fundatiën, ende int particulier oft hunliedder cleyn statuyten wel onderhouden worden : Eenich ghebreck vindende, sullen tzamen tselve remediëren, oick met veranderingen vande Convents Meestersen indyen de noot tzelfde vereyste, om goede ordonantie ende discipline aldaer te onderhouden.

Van die eenige Officiën vanden hove onder die hoofmeesterssen bedienen. Cap.

Die Costersse, Portieresse ende andere, die eenighe Officiën vanden hove bedienen, sullen oick vanden parochiaen ende hoffmeesterssen hunliedder instructie van tghene sy van Officie wegen schuldich syn te doen, int geschrift hebben ; oick die yet in bewaernisse hebben, tselve by inventaris ontfangen om van alles alst tyt syn sal te verantwoorden ; ende sullen alle jaer oick eens gevisiteert worden, oft sy loffelyck naer oude gewoonte huerliedder Officie bedienen ; ende aff ende aen geset worden, naer des voerschreven parochiaens ende

hoffmeesterssen beliefte, ghelyck sy selve voer de welvaert vanden hove ende vande gemeynte sullen geraden vinden.

Vanden Rentmeester ende keuse der hoofmeestersen als hij sijn rekeninge doen sal. Capittel.

Die Rentmeester vanden hove sal suffisante borghe stellen, ende alle neghe jaeren de Chynsboecken ende Registers vernyeuwen met naemen ende reghenooten ; ende sal alledrye jaeren eenen pertinenten staet overgheven van alle de goeden, ende rekeningen doen van synen ontfanck ende Administratie naer ouder gewoenten. Ende alsdan in onser presentie, oft van onse gedeputeerden, sullen de hoffmeesterssen van huerlieder Officie ontslagen worden, ende sal de gemeynte de selve oft sommige van die moghen continueren, oft in huerlieder plaetse andere kiezen, die viertich jaeren oudt syn, ende thien jaren int hoff loffelyck gheconverseert hebben ; ende sullen Meesterssen syn die de meeste voysen vande gemeynte hebben sullen ; ende den last oick op de ghehoorzaemhey, die sy ons schuldigh syn, moeten aanbieden ghelyck oick alle andere die vanden Oversten tot eenich Officie vanden hove sullen aengenomen worden ; op pene van gecorrigeert te worden, naer behoren.

Wanneer dese ende andere cleyne Statuijten sullen ghelesen worden. ende hoe dat die Parochiaen ende de hoofmeesterssen dij sullen doen onderhouden.

Sal die parochiaen viermael tsaers op den Vrydach vande Quatetemper daghen dese Statuyten der gemeynte voer lesen, met een corte vermaeninge ende onderwys ; op dat de selve in alles wel mogen onderhouden worden ter eeren Godts, ende tot huerlieder zalicheyt. Inghelycks sal oick die parochiaen viermael tsaers ter geleghender tyden de cleyne Statuyten van die hoffmeesterssen huerlieder oick ten selven eynde voorlesen ; ende oick met de selve hoofmeesterssen de cleyne Statuyten vande conventen van Hierusalem ende Syon. Ende oick alle vierendeeljaers de Infirmerye tsamen eens

visiteeren ; op dat alle dinghen onderhouden werden ghelyckt betaempt. Soo dat die parochiaen ende Hoefmeesterssen ten tyde wesende alle tgeene voerschreven is, mogen verantwoerden aen ons oft onse wettelycke naecomelingen in onse toecomende visitatien ; oft anders als sy

daer toe van onsen weggen sullen versocht worden. Ende tot meerder vasticheyt van alle de voerschreven Ordonantiën ofte Statuyten, die wy oft onse wettige nacomelingen naer ghelegentheyte des tyts, sullen mogen veranderen oft vermeerderen ; hebben de selve met onse eyghen handt onderteekent, ende daer aen doen hanghen onsen grooten segghel binnen der Stadt van Antwerpen in ons Bisdoms palays int jaer ons heeren duijzent ses honderte den tweeentwintichsten der maent van December. [22-12-1600]

Wilhelm van Bergen Bischoep van Antwerpen was hier ondergeschreven

Dese Statuyten ende Ordonantiën syn gepubliceert voer de gheheel Ghemeynte van voers. Beghynhove inde presentie van mijnen Eerweerdichsten heere den Bischoep voers. den Eerweer. Heer Jan Del Rio Archidiaker ende Officiael, heer Jan Lumnius Parochiaen des selfs hoffs, ende my h. Jacob Franco Secretarius myns Eerweer.^{te} heere bischoep voers. ende openbaer Notaris int jaer Sesthienhondert, den xxix der maent Novembris. [21-11-1600]

Joannes byder gratie Godts ende gehengenisse des Apostolischs Stoels Bisschop van Antwerpen. Alle die dese sullen sien Saluyt inden heere.

Alsoo qualike was geresen binnen den Bagynhove van Antwerpen ter oirsaeken van seker statuijt disponerende aldus : De huysen oft cameran vanden Bagynhove salmen vercoopen aen baghynkens die macht hebben de selve te onderhouden ende bequaem syn om huys te houden ende aldermeest daer voore bieden ; behalven dat daerinne gevoirdert sullen worden die sulcx verdient hebben door haere loffelycke ende langduerige conversatie inden hove.

Welck statuyt sommige vande baghynkens alsoo verstonden oft t'elcke reyse als er enich huys oft camere vercocht wierde elcke baghynken langhst opden baghynhove gewoont hebbende soude recht hebben van geprefereert te worden voordien selven prys in t'selve huys oft camere dwelck soo andere seyden soude causeren continuele ruesie ende ongerustichyt inden hove.

Soo ist dat wy hierop rypelycke gelet ende diversche gehoort hebbende goet gevonden hebben te ordonneren, gelyck wy oock ordineren midts desen, dat het selve statuyt moet voortaan geprecizeerd worden sonder het voorseyde inconveniente te weten dat elck baghynken langxte opden bagynhove gewoont hebbende sal gerechticht wesen elcs binnen hare leefdaege alsulcke preferentiën in haer [gansen] coop hebben midts wesende genoeghsaem tot het onderhout ende thuishouden voorscreven, sonder meer.

Wel verstaende datse sonder hun recht te verliesen sullen mogen laten voorby gaen huysen oft cameran hun nyet aen[ga]ende.

Ende tot sulcke preferentie salmen laeten acht daegen naerdan coop, ende d'outste die binnen die acht daegen sal spreken salmen thuis oft camere laeten ende alle andere oock oudere daernaer sprekende versteken.

Aldus gedaen tot Antwerpen den dryen entwintichsten dach der maent van meert int jaer ons heeren duysent seshondert ende sestiene. [21-03-1616]

Joannes Bischoep van Antwerpen

In de linkermarge " probo addendum Joan. Epis[copus] Ant.[verpiensis]"

Ordinantie ende verclaeringhe van eenighe
artijckelen vande Statuten des Beghijnhof deser
Stadt Antwerpen, gegeven doorden Eerweerdichsten
Heer Joannes Malderus Bischoep van Antwerpen den
XVIII. Septembris int jaer ons Heeren M.DC.XXVIII. [18-09-1628]

Inden eersten geleedt hebbende op het point van 't savents te lofftijt thuijs te zijn, ende hoedatter niet stichtbaer en kan zijn voor wereltlycke persoonen dat de Beghijnkens 't savents spade achter straten gesien worden ; soo sullen de overste goede toesicht nemen dat hierinne niemandt en ontbreke, ende oock naer het loff (d'welck op syner tijt naer ouder gewoonte gedaen zal worden) niet meer uuijten gae, dan in grooter noot ende om gewichtige saecken. Ende oock verstaen hebbende, dat sommige luttel werckx maken van langer tijt hun hem vanden Beghijnhove te absenteren, 't welck geentsints ghetamt, soo sal voortaan degene die boven sesse weken achtervolgens om merckelyke reden wilt uuijtwesen, moeten hebben onsen oorloff in schrift.

Niemandt en sal 't sondaechs oft s' heijligendaechs mogen maecken eenige fraije dingen, 't zij voordien catechismus, oft voor cloosters oft Kercken, sonder besonder consent vanden Pastoor, die oock oorloff niet geven en zal dan met goede discretie.

Om alle inconveniënten soo veel als mogelyck is te vergoeden, soo hebben wij goet gevonden te ordineren, gelyck is geweest dat de Beghijnkens niet en mogen verhuysen van 't een huijs int ander sonder consent vanden Oversten ; dat oock diesgelycx de overste vollemagt sullen hebben, alst hun soo geraden dunckt (sonder schuldig te zijn, eenige redenen daer van te geven) de Beghijnkens bij een woonende van malcanderen te scheyden, ende te doen verschuysen van 't een huijs int ander, sonder tegenseggen van ijemanden, 't sy vande eygenerse van het huijs vande welcke de Beghijnkens by gaen woonende ontnomen worden, 't sij vande Beghijnkens diemen doet verhuysen, veel min vande ouderen der Beghijnkens, die noch hier noch in eenige andere statuijten eenich spreken hebben.

Soo nochtans datmen hun niet en sal bedwingen tot eenen zeekeren woon, maer men sal hun geven hunnen vrijen keuse om te gaen woonen in een ander huijs daert

hun goet dunckt, nochtans daerbij oock zijnde het goetduncken ende consent vande oversten.

Verclarende oock met eenen dat de eygenerse vande huijsen geen voordere actie en hebben tot hare huijsen en haer profyt daer mede te doen, dan om die in haren persoon te bewoonen, ende doueste ter believen vande oudersten.

Sullen oock de oversten volle magt hebben vande dienstboden oft meijkskens te doen vertrecken uuijten Beghijnhoff alst hun uuijt nootelycke reden (sonder nochtans die te moeten verclaren) soo geraeden dunckt, sonder eenige tegensegginge vande Beghijnkens daer sy bij wonen, al seggen oock de Beghijnkens dat sy alsulcken meyskens oft dienstboden niet en connen dorven, oft dat sy daer groot gemack oft profyt van hebben.

Sal oock elck Beghijnken out oft ionck als sy iet compt te wezen oft te mercken streckende tot schande oft cleynachtige vanden beghijnhove, oft dat eenich van haer mede Beghijnkens in haer conversatie niet is gelyck de Beghijnkens ende geestelycke personen die hier uet de werelt vertrocken hebben, toestaet ; sonderlinge indien datse te veel met onghelycke personen converseren, schuldich zijn dat te kennis te geven aen haer Oversten, om dat daer inne versien mochte worden.

Oock wel rijpelyck geleedt hebbende op het statuijt inhoudende aldien die Rentmeester vanden Hove sal alle drij iaeren rekeninge doen van synen ontfanck ende administratie : ende alsdan in onser presentiën oft van onsen gedeputeerden, sullen de Hoffmeesterssen van heurlieder officieën ontslagen worden, ende zal de gemeynte de selve oft sommige van die mogen continueren, oft in heurlieder plaetse andere kiezen die veertich iaeren oudt zijn, ende thien iaeren int Hoff loffelyck geconverseert hebben, ende zullen meesterssen zijn die de meeste voijsen vande gemeynte hebben sullen.

Soo hebben wij diesgelycx naer goeden raet goet gevonden, dat dit Statuijt voortan gepracticeerd zal worden op dese manieren, te weten dat alle drij jaeren der vande Hoffmeesterssen die de gemeynte zal noemen van haer officie ontslagen zal worden, ende in die plaetse een ander vande gemeynte gecoren, die ander twee sullen in heurlieder officie gecontinueert worden, ten waer dat seer merckelycke ende clare gewichtige redenen anders vereyschten.

Joannes Bischoep van Antwerpen

Woordenlijst

Bron : *Middelnederlandsch Woordenboek* <http://gtb.inl.nl/?owner=MNW>

<i>conversatie</i>	: <i>omgang; handel en wandel</i>
<i>enghende</i>	: <i>in de engte drijvend, benauwend, kwellend</i>
<i>lesse</i>	: <i>de voorlezing van een bepaald gedeelte der Heilige Schrift</i>
<i>nyeus</i>	: <i>nieuw</i>
<i>roerende</i>	: <i>veranderend</i>
<i>reyse</i>	: <i>gelegenheid</i>
<i>spade</i>	: <i>laat, laat in den avond zijnde, op een laat uur van den dag</i>
<i>versteken</i>	: <i>verwerpen (afwijzen)</i>